

(۱)

ماه مبارك رمضان ماه سخاوت مندی و کرامت و پیروزی است

ستایش مخصوص ذات خدایی است که پروردگار جهانیان است، همان خدایی که در قرآن کریم می فرماید: {الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ} ترجمه: «کسانی که اموال خود را در شب و روز پنهان و آشکار انفاق می کنند، مزد آنها نزد پروردگارشان برایشان محفوظ است؛ و نه ترسی بر آنهاست و نه ایشان اندوهگین می شوند»، و گواهی می دهد بر اینکه نیست معبود برحق جز الله یکتا و بیهمتا، و گواهی می دهد بر اینکه سردار و پیامبر ما حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بنده و فرستاده خدا است، همان پیامبری که در حدیثی می فرماید: «در هر روزی که انسان صبح می کند در آن روز دو فرشته فرود می آید و یکی آنها می گوید: بار خدایا! برای خرج و خیرات کننده عوض آنرا بده، و دوم آن می گوید: بار خدایا! مال انسان ممسک و بخیل را تلف کن»، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ ، وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

اما بعد!

در حقیقت دین اسلام دین ارزشها و الگو و اخلاق نیک می باشد، و برخی از این اخلاق نیکی که دین حنیف ما به آن دستور می دهد و بر آن تشویق می کند: اخلاق عطا و بخشش است، چون این اخلاق اخلاق برگزیده پیامبران و صفات نیک نیکوکاران می باشد، و با این اخلاق محبت و دوستی و برادری میان مردم حاکم می شود، پس با چنین اخلاق مجتمع قوی و همبسته به وجود می آید و این مجتمع بر همبستگی ملی و بخشش استوار می باشد، و بر آن اخلاص و وفا داری حاکمیت می کند، و در نتیجه مفهوم فرموده پیامبر صلی الله علیه وسلم متحقق می گردد: «مثال و نمونه مسلمانان در محبت و مهربانی و عطفشان مانند

(۲)

یک جسم می باشد، هرگاه یک عضو این جسد به درد آید همه جسد را تب و درد می گیرد».

و کرم و بخشش یکی از صفات خداوند متعال و یکی از اسمای حسنی می باشد، پس خداوند سخاوتمند و کریمی است که هیچگاه دروازه اش بسته نمی شود و هیچگاه عطا و بخشش او به پایان نمی رسد، و سائل را خالی بر نمی گرداند، و امیدوار را مأیوس نمی سازد، پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «براستی خداوند کریم است کرم و بخشش را دوست می دارد، سخاوتمند است سخاوتمندی را دوست می دارد»، و در حدیث قدسی می فرماید: «...ای بندگان! همه شما گمراه هستید مگر کسی که من او را هدایت کنم، پس از من هدایت بخواهید تا شما را هدایت کنم، ای بندگان من! همه شما گرسنه هستید مگر کسی را که من غذا دهم، پس از من غذا بخواهید تا شما را غذا بدهم، ای بندگان همه شما برهنه هستید مگر کسی که من او را لباس دهم، پس از من لباس بخواهید تا به شما لباس بدهم، ای بندگان همانا شما در شب و روز اشتباه می کنید، و من همه گناهان را می بخشم، پس از من طلب مغفرت کنید تا شما را ببخشم،... ای بندگانم اگر اول و آخر و انس و جن شما در یک سطح ایستاد شوید و از من بخواهید پس خواهش هر کدام شما را می پردازم، آنچه که نزد من است با این پرداخت کم نمی شود مگر طوری که رشته ای از آب بحر کم می کند»، و پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «دست بلاکیف خداوند مملوء است مصرف و نفقه در شب روز آنرا کم نمی کند، آیا ندیده اید از روزی که آسمانها و زمین را آفرید هر آنچه که نفقه نمود ملک موجود در دست او را کم نساخت»

قرآن کریم بیان می دارد که عطا و بخشش از اخلاق پیامبران است، خداوند پیرامون قصه‌ی ابراهیم علیه سلام چنین می فرماید: {هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ * إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ * فَرَأَى إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ * فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ}

ترجمه: «ای پیامبر! آیا خبر مهمانان گرامی ابراهیم به تو رسیده است؟! * آنگاه که بر او وارد شدند و گفتند: سلام، (ابراهیم در جواب) گفت: سلام، (و با خود گفت) گروهی ناشناس هستید * پس پنهانی به سوی همسرش رفت و گوسالهء بریان شده فریبهی برای آنها آورد * سپس آرا به آنان نزدیک کرد و گفت: آیا نمی خورید؟»، و به خاطر کرم و سخاوتمندی اش او را پدر دو مهمان لقب داده بود.

و خداوند متعال ما را تشویق می کند تا همدیگر را اکرام و احترام نماییم تا که اهل کرم و برتری بوده باشیم، طوری که خداوند متعال می فرماید: {وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ} ترجمه: «و کسانی از میان شما که توانگر و (دارای) وسعت زندگی هستند نباید سوگند بخورند برآن که به خویشاوندان و مستمندان و مهاجران در راه خدا چیزی ندهند، آنها باید عفو کنند و چشم ببوشند، آیا دوست نمی دارید که خداوند شما را ببخشد؟ و خداوند آمرزنده ی مهربان است»، و خداوند جل جلاله می فرماید: {مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ} ترجمه: «مثل کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند، همانند دانه ای است که هفت خوشه برویاند که در هر خوشه یکصد دانه باشد، و خداوند برای هر کس که بخواهد چند برابر می کند و خدا گشایشگر داناست»، همچنین در آیت دیگری می فرماید: {لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ} ترجمه: «نیکی این نیست که روی خود را به سوی مشرق و مغرب کنید، بلکه نیکی و نیکوکار کسی است که به خدا و روز قیامت و فرشتگان و کتابهای آسمانی و پیامبران ایمان آورده باشد، و مال خود را

(۴)

با وجود دوست داشتنش به خویشاوندان و یتیمان و مسکینان و واماندگان در راه و گدایان و در راه آزادی بردگان بدهد»، در آیت دیگری می فرماید: ﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا * إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا * إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا * فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ ترجمه: «و غذا را با این که نیاز و دوست دارند به مسکین و یتیم و اسیر می بخشند * (و می گویند:) ما فقط به خاطر الله به شما غذا می دهیم، نه از شما پاداشی می خواهیم و نه سپاسی * همانا ما از پروردگاران می ترسیم روزی که عبوس و سخت و دشوار است * پس الله آنان را از سختی و شر آن روز ننگه داشت و آنها را شادمانی و سرور بخشید»، و پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «خرج کن تا خداوند بر تو خرج کند». و ماه مبارک رمضان همیشه ماه بخشش و سخاوتمندی و تضامن اجتماعی می باشد، زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم سخاوتمندترین انسان بود، و بیشترین سخاوت را در ماه مبارک رمضان انجام می داد، از ابن عباس رضی الله عنهما روایت است که فرمود: «رسول الله صلی الله علیه وسلم سخاوتمندترین مردم بود، و بیشترین سخاوت را در ماه مبارک رمضان هنگامی که با حضرت جبریل علیه سلام ملاقات می نمود انجام می داد، و در هر شب رمضان با او ملاقات می کرد و قرآن را از او می آموخت، پس رسول الله صلی الله علیه وسلم سخاوتمندتر بر خیر از باد تند بود».

وقتی پیامبر ما حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ما را در هر حال بر دادن طعام تشویق نموده است طوری که می فرماید: «ای مردم! سلام را میان تان افشا نمایید، و به دیگران به قدر توان غذا بدهید، و در حالی که مردم خابند شما نماز ادا نمایید، به سلامت وارد بهشت می شوید»، همچنین در همه حالات بر احترام مهمان نیز ترغیب و تشویق نموده

(۵)

است: «کسی که به خدا و روز جزا ایمان دارد مهمان خود را اکرام و عزت می کند».

پس پیامبر صلی الله علیه وسلم بیان می دارد که طعام دادن به فقرا و احترام کردن مهمان در این ماه مبارک پاداش بزرگی دارد، طوری که می فرماید: «کسی که روزه داری را افطاری بدهد مانند پاداش روزه او برایش نوشته می شود، درحالی که از اجر خود روزه دار اصلا کم نمی شود»، پس این اجر نصیب هر کسی می شود که روزه داری را افطاری می دهد برابر است این روزه دار فقیر باشد یا ثروتمند، از نزدیکان و دوستان او باشد یا خیر، چون پیامبر(ص) با واژه "روزه دار" عام ذکر نموده است، پس در ضمن غذا دادن فقرا و برآورده ساختن نیازمندی‌های آنها در سخن پیامبر صلی الله علیه وسلم مقصد شرعی دیگری نیز وجود دارد و آن عبارت از تقویت روابط اجتماعی میان مردم در این ماه مبارک می باشد، این روابط وقتی تقویت می شود که آنها بر سر یک سفره باهم جمع شوند برابر است سفره خانواده بوده باشد یا سفره دوستان و خویشاوندان.

همچنین مفهوم دانسته شده از حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم شامل هرآنچه می شود که شخصی انسان روزه دار را به صورت واقعی با دعوت نمودن او بر طعام افطاری بدهد یا برایش غذایی آماده کند، یا بر او مقداری از مال را صدقه نماید یا برایش هدیه کند تا توسط آن روزه خود را افطار نماید، پس هدف از این حدیث دو موضوع است: نخست: همبستگی اجتماعی طوری که نباید در ماه مبارک رمضان میان گرسنه یا محتاج یا محروم وجود داشته باشد، دوم: ایجاد محبت و تقویت روابط اجتماعی میان مردم به صورت عموم و در ماه مبارک رمضان به شکل خاص.

اصحاب پیامبر صلی الله علیه وسلم برای ما بهترین نمونه و الگو در بخشش و عطا و سخاوت‌مندی برای کسب رضای خداوند جل جلاله می

باشند، به ویژه در اوقات سختی و مشکلات؛ تا که همبستگی واقعی و همکاری و صمیمیت متحقق گردد، پس پیامبر صلی الله علیه وسلم اشعریها را با همبستگی و تعاونی که میانشان وجود داشت توصیف نموده می گوید: «همانا اشعری ها اگر در جنگ از خود بیوه زنانی بجا گذاشتند یا غذای عیال شان در مدینه کم شد هرآنچه را که دارند در یک لباس جمع می کنند سپس آنها میانشان مسایانه تقسیم می نمایند، پس آنها از من و من از آنها هستم».

و از حضرت انس پسر مالک رضی الله عنه روایت است که فرمود: ابو طلحه در میان انصار اهل مدینه بیشترین مال را داشت و محبوبترین مال نسبت به خودش (بئرحاء) بود، و آن در مقابل مسجد قرار داشت، و پیامبر صلی الله علیه وسلم به وارد شده از آب شیرین آن می نوشید، انس (رض) می گوید: هنگامی که این آیت نازل شد: ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾، ابو طلحه به سوی پیامبر صلی الله علیه وسلم رفت و فرمود: ای رسول خدا! همانا خداوند بر تو این آیت را نازل کرده است: ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾، و براستی محبوبترین مال من (بئرحاء) است و آنها در راه خدا صدقه نمودم امیدوارم پاداش و ثواب آن برایم در نزد خداوند ذخیره شود، پس ای رسول خدا آنها طوری که خداوند راهنمایی ات نموده است قرار بده، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: به به، این است مال سودمند، این است مال سودمند، آنچه را که گفتمی من شنیدم، و به نظر من بهتر است آنها در خدمت نزدیکانت قرار بده، ابوطلحه فرمود: ای رسول خدا چنین می کنم. پس آنها میان نزدیکان و عمو زادگان خود تقسیم نمود».

پس چقدر ما نیازمند این اخلاق بزرگ هستیم، و باید از همه پدیده‌های بخیلی و خودخواهی دور بوده باشیم، چون پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «از امت من نیست کسی که شب را به شکم سیر سپری می کند و همسایه اش گرسنه است درحالی که او حال او را می داند»،

(۷)

همچنین می گوید: «ای فرزند آدم! اگر تو مال اضافه را به مصرف برسانی و به فقرا نفقه کنی بهتر است از اینکه آنرا نزد خود حفظ نمایی، و تو بر قدر کفاف ملامت کرده نمی شوی، و خیرات و صدقات را اول از نزدیکانت آغاز کن، و دست بلند (صدقه دهنده) بهتر از دست پایین (صدقه گیرنده) است»، و در حدیث دیگری می فرماید: «کسی که توانایی سوار کردن کسی دیگر (بی سواری) بر پشت حیوانش را دارد باید آنرا بر آن سوار نماید، و کسی که توشهء بیشتر دارد باید اضافی آنرا به کسی که توشه ندارد بدهد»

أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم
* * *

ستایش مخصوص خدایی است که پروردگار جهانیان است، و درود و سلامتی بر خاتم پیامبران حضرت محمد صلی الله علیه وسلم و بر همه آل و اصحاب او باد.

برادران مسلمان!

درواقع سخاوتمندی و کرامت به نفس از بزرگترین و بلندترین اشکال سخاوتمندی است، چون آن صفت سخاوتمندان و خصلت خوبان است، و آن بلندترین درجهء فداکاری و ظریفترین نوع سخاوت است، شاعری می گوید:

نفس خود را می بخشد هنگامی که بخل مانع آن گردد بخشش نفس
بزرگترین هدف سخاوتمندی است.

و از بزرگترین اشکال بخشش نفس آنست که سرباز مبارز در حدود کشور می ایستد و از وطن و سرزمین و اهالی و آبروی خود صابرا نه دفاع می کند، پیامبر صلی الله علیه وسلم می گوید: «یک روز مبارزه و مقاومت در راه خدا بهتر از دنیا و متاع دنیا است» و در حدیث دیگری می گوید: «آتش دوزخ به دو چشم اصابت نمی کند: چشمی که از خوف خدا گریه می کند، و چشمی که در راه خدا از سرزمین خدا حراست و

حفاظت می کند»، افزون بر آن قربانی کردن جان پیروزی دنیا و آخرت را نصیب انسان می سازد، خداوند متعال می فرماید: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ} ترجمه: «ای کسانی که ایمان آورده اید! صبر کنید، و دیگران را به صبر و شکیبایی فرا خوانید و مرزها را نگهبانی کنید، و از خدا بترسید شاید رستگار شوید». بدون تردید ماه مبارک رمضان ماه موفقیتها و پیروزیهاست، چون خداوند متعال با وجود اندک بودن شمار مسلمانان و ناقص بودن ابزار و آلات شان با مقارنه با دشمن شان ولی آنها را در این ماه پیروز گردانید، چنانچه خداوند می فرماید: {وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ} * إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنزَلِينَ * بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ هَذَا يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ * وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ} ترجمه: «و بی گمان خداوند شما را در جنگ بدر یاری کرد در حالی که شما ناتوان بودید، پس از خدا بترسید باشد که سپاسگزاری نمایید * آنگاه که به مؤمنان می گفتی: آیا شما را کافی نیست که پروردگارتان شما را با سه هزار فرشته که از آسمان فرود می آیند یاری کند؟ * آری، اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمایید و دشمن با همین جوش و خروش سراغ شما بیاید. پروردگارتان شما را به پنج هزار فرشته نشاندار یاری خواهد کرد * و خداوند آن را جز مژده ای برای پیروزی شما قرار نداد، تا بدین وسیله دلهای شما بدان آرامش گیرد، و گرنه نصر پیروزی جز از جانب خداوند توانمند حکیم نیست».

و در ماه مبارک رمضان در سال هشتم هجری مکهء مکرمه فتح شد، و در این فتح پیامبر صلی الله علیه وسلم پیرامون مکارم اخلاق برترین الگو بود به ویژه در مورد عفو و بخشش و گذشت و تسامح و مهربانی، طوری که پیامبر صلی الله علیه وسلم تمام کسانی را باهم جمع نمود که

(۹)

او را اذیت نموده بودند و از خانه و کاشانه اش بیرون کرده بودند، و برای کشتنش توطئه نموده بودند، سپس برای شان گفت: «چه فکر می کنید من با شما چه خواهم کرد؟» گفتند: حتماً با ما خوبی می کنی، چون تو برادر و برادرزاده کریم و خوب ما هستی، فرمود: «بروید همه شما آزاد هستید».

و در ماه مبارک رمضان سال ۱۳۹۷ هجری برابر با ششم ماه اکتوبر ۱۹۷۳م جنگ دهم رمضان جنگ عزت و کرامت واقع شد، طوری که خداوند متعال ارتش ملی ما را موفق گردانید و شوکت ارتش دشمنی را شکست که فکر می کرد هیچگاه شکست نمی خورد، طوری بر آن ضربه وارد کرد که صوابش را از دست داد، و غرورش آنرا زیر پا نمود، و همه جهانیان را واداشت تا مصر و ارتش ملی آنرا احترام نمایند، و شعار سرباز مبارز: الله اکبر، همراه روزه، شب زنده داری، تلاوت قرآن کریم و دعای صادقانه بود، پس در نتیجه پیروزی آشکار نصیب مان گردید، و دشمن متجاوز رانده شد، و در اینجا جان‌فدایی و شهادتی را یادآور می شویم که ارتش ملی و مصر عزیز ما در راه آزادی وطن و دفاع از دین و سرزمین و آبرو و حیثیت تقدیم نمودند چنان شهادی که سرزمین را با خون پاک شان آبیاری نمودند.

و تا هنوز قوات قهرمان مسلحه ما سپر امنیتی قوی برای مصر عزیز ما و امت اسلامی و عربی ما می باشد، و تا هنوز افسران با وفای آن در برابر گروه‌های تروریسم شریر درجنگ قرار دارند، و همیشه و همه روزه در راه دفاع از امنیت و عزت و کرامت وطن قربانی تقدیم می کنند، و همچون دیگران که زندگی را دوست می دارند اینها در راه شهادت تلاش دارند، و آنها برای تقدیم کردن هرآنچه با ارزش است برای قربانی وطن و دفاع خاک آن آمادگی کامل دارند، همچنین آمادگی کامل دارند تا هر دستی را قطع نمایند که بخواهد با امنیت و استقرار

(۱۰)

مصر بازی نماید، پس این ارتش همیشه در مرور تاریخ سپر و شمشیر
بران ملت بوده اند، تاریخ گواه این واقعه است.
اللهم آت نفوسنا تقواها، وزكها أنت خير من زكاهها، أنت وليها ومولاها.